

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ РЕДАКТОРІВ ТА НАУКОВЦІВ
ЯК СТВОРИТИ МІЖНАРОДНИЙ РЕЦЕНЗОВАНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
НА ОСНОВІ ВИДАННЯ «KYIV-MOHYLA HUMANITIES JOURNAL» («КИЄВО-
МОГИЛЯНСЬКОГО ГУМАНІТАРНОГО ЖУРНАЛУ»)
(2014 – ДО ТЕПЕРІШНЬОГО ЧАСУ)**

Полюхович Ольга Павлівна

канд. філолог. наук, старша викладачка
кафедри літературознавства ім. В. Моренця
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

«Kyiv-Mohyla Humanities Journal» («Києво-Могилянський гуманітарний журнал») – це перший в Україні англomовний рецензований науковий журнал відкритого доступу з гуманітарних наук, який фокусується на питаннях літератури, історії й філософії (з акцентом на Центральноевропейських студіях і україністиці). Він був заснований Національним університетом «Києво-Могилянська академія» і видається з 2014 року. Цей журнал доступний у відкритому доступі без передплати та оплати. У ньому практикується політика рецензування статей («peer review»). В Україні це чи не єдине видання такого типу галузі гуманітаристики, який індексується провідними міжнародними наукометричними базами: «Scopus» і «Web of Science».

Нижче наведені важливі аспекти, які варто взяти до уваги, щоб заснувати журнал такого спрямування, і по кожному пункту розписані

методичні рекомендації на основі досвіду створення та публікації «Києво-Могилянського гуманітарного журналу».

✓ Назва журналу

Має відображати загальне спрямування (тематику журналу), а також може вказувати на інституційну чи національну приналежність видання (наприклад, «Nationalities Papers», «Harvard Ukrainian Studies», «American Literary History», «Comparative Critical Studies», «Victorian Studies»).

Якщо назва довга, у робочих процесах допускається використання скороченої назви чи абревіатури.

✓ Редакція журналу

Редколегія приймає рішення щодо усіх редакційних процесів, а також забезпечує вчасне видання журналу.

- *Робочий склад* редколегії складається з головного(-ої) редактора(-ки), редакторів секцій (наприклад, історична, філологічна тощо); випускового(-вої) редактора(-ки), асистента(-ки) редакції, мовних редакторів. З робочим складом редколегії співпрацює також коректор, верстальник та за потреби – дизайнер (наприклад, макету чи/та обкладинки).

Виконавці цих ролей можуть бути представниками одного ВНЗ чи іншої інституції, при якій видається журнал. Редактори обираються із науковців, чий науковий інтерес збігається із загальною тематикою журналу. До цієї роботи також можуть залучатися професіонали із партнерських університетів (організацій).

- *Загальний склад* редколегії має бути міжнародним, тобто, окрім власне українських, мусить складатися із науковців із різних країн

та університетів, які займаються темами, напряму пов'язаними або дотичними до напрямку журналу.

До складу редколегії варто залучати науковців, з якими в університеті (організації), при якому видається журнал, вже налагоджені інституційні та особисті зв'язки і з якими вже наявний певний досвід співпраці (це можуть бути почесні професори університету; партнери кафедри з інших інституцій; науковці, які стажувалися певній на кафедрі; колеги з виконання спільних наукових та/чи публікаційних проєктів; співавтори тощо).

Запрошуючи науковців увійти до складу редколегії, варто окреслити, якої саме активності Ви очікуєте від потенційних членів редколегії та який приблизний обсяг рецензування вони виконуватимуть (наприклад, будуть рецензувати 2-3 статті на рік, консультувати з певних питань, редагувати матеріали тощо).

✓ Тип видання

- *Паперовий* – видається певним тиражем у паперовому форматі, тобто має фізичні копії.
- *Електронний* – журнал не має паперової версії, а лише електронну. Найбільш поширеною системою для видання рецензованих журналів відкритого доступу є Відкриті журнальні системи (Open Journal Systems, скорочено – OJS), заснована 2013 року у США. Ця система була спеціально створена для видання рецензованих наукових видань, у ній передбачений відповідний функціонал: налаштовані ролі в редколегії (редактор, рецензент, автор тощо), процес подачі статей, рецензування, публікація тощо. Цей формат є найбільш поширений для такого типу видань.

Більше інформації про цю систему, налаштування та принципи її роботи можна отримати тут: <https://openjournalsystems.com/>.

- Змішаний – журнал має і паперову версію, і електронну. У цьому випадку паперовий наклад може друкуватися меншим тиражем (наприклад, авторські примірники, для презентації наживо, для бібліотек, партнерів тощо).

✓ **Періодичність**

Робочий склад редколегії вирішує, який обсяг навантаження готові взяти на себе члени редколегії та, відповідно, з якою періодичністю буде видаватися журнал (раз на рік, щопівроку, щокварталу, раз (два) на місяць, раз на тиждень).

Періодичність видання залежить від галузі журналу. Наприклад, якщо для природничих наук періодичність раз на рік чи щопівроку не є типовою, оскільки результати наукових досліджень та експериментів природничників швидко застарівають або можуть оперативніше надрукуватися деінде, то для гуманітарних наук така періодичність є нормальною (оскільки якісне та ціннісне дослідження філософії Григорія Сковороди чи питань деколонізації не втратить своєї актуальності за пів року чи за рік-два).

Заявлена періодичність видання має строго дотримуватися й не порушуватися.

✓ **Тематичне наповнення номерів**

Тематика номера має відповідати загальному спрямуванню журналу й охоплювати заявлені галузі. Номери можуть мати окрему тематику (чи лише якась частина матеріалів з усього номера) й бути присвяченими видатним постатям, знаковим історичним подіям, важливим суспільним явищам, річницям тощо.

✓ **Мова**

Робочий склад редколегії вирішує, якою мовою(-вами) буде публікуватися журнал. Статті можуть прийматися лише тими мовами, які є визначеними для видання.

Якщо оригінальна стаття написана іншою мовою, ніж заявлено в політиках, її переклад є відповідальністю автора(-ки). При цьому у статті можуть вказуватися імена перекладачів.

✓ **Незалежне експертне рецензування статей**

Усі статті, які надходять до редакції з дотриманням вимог, мають проходити процедуру незалежного експертного рецензування (peer review).

➤ *Рецензенти*

Рецензенти до статті підбираються відповідно до її тематичного спрямування. Рецензентами можуть бути особи зі складу редколегії (українські та міжнародні), а також у разі вузької специфіки статті можна звернутися до фахівців ззовні із проханням дати експертну оцінку певної статті, при цьому давши вичерпне пояснення, чому редколегія змушена звертатися із таким питанням.

➤ *Типи рецензування*

- Відкрите (open peer review) – рецензія надсилається рецензентам із зазначенням імен автора(-ки) й повертається автору(-ці) з іменами рецензентів;
- Анонімне, «сліпе» (blind peer review):
  - одиначне – рецензенти знають, хто є автором(-кою) статті, автор(-ка), натомість автор(-ка) не знає, хто є рецензентами статті.
  - подвійне – рецензент не знає, хто є автором статті й навпаки – автор не знає, хто є рецензентом статті.

Редколегія сама обирає тип рецензування. Поширеною практикою багатьох журналів є анонімне («сліпе») рецензування, оскільки воно забезпечує більше об'єктивність оцінки певної статті.

У випадку подвійного «сліпого» рецензування, якщо рецензент(-ка) здогадався(-лася), хто є автором(-кою) статті, він (вона) повідомляє про це редакцію. У такому випадку статті приписується інший рецензент(-ка).

➤ *Рецензія*

У рецензії має бути оцінено науковий рівень статті, її методологія, актуальність, новизна, релевантність висновків та подальших перспектив дослідження.

Прикінці рецензії рецензентам пропонується дати рекомендацію щодо подальшої долі статті: наприклад, взяти до публікації; взяти до публікації після внесення незначних змін, які рекомендує рецензент(-ка); внести суттєві зміни у зміст статті надіслати на повторне ознайомлення рецензентам; відхилити.

На основі експертних висновків редколегія робить подальші рекомендації авторам щодо подальших редакційних кроків.

✓ **Інші матеріали в журналі**

Окрім власне статей у журналі можуть також публікуватися:

- передмови редактора(-ки) до номерів;
- рецензії на найновіші наукові дослідження в галузі, в якій спеціалізується журнал;
- рефлексії (наприклад, це розвідки, які радше висловлюють ставлення автора до теми і є суб'єктивними есеями щодо певної теми);
- огляди конференцій, симпозіумів, знакових подій тощо;

- матеріали наукових дискусій (наприклад, полемічні відгуки на певну тему, матеріал, публікацію тощо);
- інтерв'ю;
- інше.

Вище перелічені матеріали не потребують рецензування, натомість члени робочого складу редколегії дають загальну оцінку таким матеріалам і приймають рішення про їхню публікацію.

✓ **Вимоги до матеріалів**

Вимоги до матеріалів, які надсилаються до редакції, мають бути чітко прописані у керівництві для авторів. Редколегія журналу має право не приймати статті, котрі не відповідають вимогам видання.

Окремими питаннями у разі публікації журналу іншими мовами постають питання стилю цитування й транслітерації.

Редакція сама обирає стиль бібліографії й посилань (MLA, APA, Chicago Style тощо) для статей відповідно до галузі журналу та подальшої зручності читання матеріалів у верстці. Усі статті, які подаються до журналу, мають відповідати обраному редакцією стилю оформлення бібліографії та приміток.

Якщо журнал видається іншою мовою, редколегія вирішує, чи цитуються назви й витяги з тексту мовою оригіналу чи/або транслітеруються й перекладаються на ту мову, якою видається журнал.

Редколегія сама обирає систему транслітерації з української з-поміж наявних систем. Функціональною та сучасною є система транслітерації, запропонована та затверджена Кабінетом Міністрів України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF>.

✓ Редагування текстів

Робота над затвердженими до публікації матеріалами здійснюється мовним редактором та коректором. Якщо журнал видається іноземною мовою, то редактором має бути людина з високими знаннями цієї мови на науковому рівні, а в ідеалі – носій мови (native speaker), який є представником галузі, в якій спеціалізується журнал.

✓ Індексуння журналу у національних та міжнародних наукометричних базах даних

Здійснюється за допомогою бібліотекарів і/або працівниками центру наукометрії певного ВНЗ (організації), при якому видається журнал.

✓ Плата за публікацію

Її наявність та обсяг встановлюється редколегією та/чи інституцією, при якій видається журнал.

За рішенням редколегії від оплати за публікацію можуть звільнитися певні категорії авторів (наприклад, автори з університету, при якому видається журнал; аспіранти; члени редколегії; члени партнерських університетів тощо).

Зібрані кошти за публікацію можуть покривати певні статті витрат, пов'язані з виданням журналу (наприклад, оплата роботи редактора чи коректора).

✓ Етика видання та конфлікт інтересів

Наукові журнали розглядають для потенційної публікації оригінальні авторські статті, які ніде не друкувалися раніше, жодними мовами. У разі виявлення плагіату, редколегія повертає статтю авторові без врахування можливості її подальшої публікації.

У політиках видання мусить бути врахований потенційні конфлікти інтересів між авторами та рецензентами. Наприклад, у випадку, якщо автор(-ка) не приймає зауваження рецензентів, редакційна колегія розглядає всі суперечності та приймає остаточне рішення. Якщо автор(-ка) не згоден(-а) з остаточним рішенням редколегії, він (вона) має право відкликати статтю без подальшого її розгляду для публікації.

У разі виникнення інших спірних питань, редакція може обрати, чим саме керуватися у їхньому вирішенні.

Помічним є рекомендації Комітету з видавничої етики (Committee on Publication Ethics), у яких детально розглянуто специфічні випадки конфліктів та запропоновано способи їхнього вирішення. Більше інформації про цей ресурс можна знайти за посиланням: <https://publicationethics.org/>.

✓ **Політика відкритого доступу**

Представлення матеріалів журналу у відкритому доступі он-лайн уможлиблює оперативний та безперешкодний доступ широкого загалу до українського інтелектуального культурного продукту.

Журнали, як правило, дозволяють використовувати свої матеріали для дослідницьких, некомерційних та навчальних цілей. При цьому завжди потрібно вказувати журнал як джерело інформації у бібліографічному описі певного матеріалу видання, який використовується з цілями, окресленими тут вище.

✓ **Цифровий ідентифікатор матеріалів (DOI)**

Після публікації усім матеріалам у номері (або ж – лише статтям) має бути присвоєний унікальний цифровий ідентифікатор – DOI (Digital Object Identifier). Це є незмінний унікальний ідентифікатор, який складається із букв, цифр та інших символів, і є електронним посиланням на певну статтю (чи інший матеріал), завдяки якому матеріал не загубиться (наприклад, якщо

сайт журналу зміниться абощо). DOI присвоюються один раз. DOI спрощують пошук певної статті (матеріалу) та сприяють більшій її видимості. Більше інформації про цей ідентифікатор можна знайти за посиланням: <https://www.doi.org/>.

✓ **Сторінки журналу у соціальних мережах**

Журнал може мати свою сторінку в у соціальних і професійних мережах, Facebook, Telegram, Twitter, LinkedIn тощо. Наявність сторінок у соціальних медіа сприяють поширенню інформацію про видання, його популяризації, допомагають залучити ширше коло авторів.